

[Startpagina](#) > [Opleiding, Justitiële Netwerken En Agentschappen](#) > [France](#)

Basisopleiding van rechters en openbare aanklagers in de Europese Unie

Inhoud aangereikt door
Frankrijk

Frankrijk

Algemene omschrijving

Het nationale college van magistraten (*École nationale de la magistrature*, ENM) is de enige instelling die rechters en aanklagers voor de gewone rechtbanken opleidt. Om rechter of aanklager (beroepsrechter of *magistrat*) bij de gewone rechtbanken te worden, is het verplicht de basisopleiding te volgen.

Het ENM leidt verschillende categorieën studenten op; de duur van de opleiding hangt af van de manier waarop zij worden geselecteerd.

Het ENM combineert verschillende complementaire onderwijsvormen, waarvan de belangrijkste bestaat uit kleine studiegroepen onder supervisie.

Deze studiegroepen maken het mogelijk thematische modules in kleine groepen aan te bieden op basis van gesimuleerde situaties. De studiegroepen bestaan uit ongeveer twintig studenten met verschillende profielen die de hele opleidingsperiode van zeven maanden in Bordeaux met elkaar samenwerken. Dit stelt de opleiders in staat doeltreffend leiding te geven aan de groep en individuele begeleiding op maat te bieden; de interactieve aanpak speelt een centrale rol in de onderwijsmethode.

Daarnaast volgen studenten ook colleges of lezingen en nemen zij deel aan thematische workshops, rollenspellen en gesimuleerde hoorzittingen, debatten en rondetafelgesprekken, schriftelijke opdrachten en online leermodules.

Er werken 25 permanente opleiders (opleidingscoördinatoren) op de school in Bordeaux. 23 van hen zijn beroepsrechters die voor maximaal zes jaar bij het ENM zijn gedetacheerd en dus onderwijs kunnen geven dat direct aansluit op de beroepspraktijk bij de rechtbank. Het opleidingsteam bestaat verder uit een hoofdgriffier en een taalonderwijscoördinator. De opleidingscoördinatoren, die elk verantwoordelijk zijn voor een van de acht opleidingsgebieden, leveren expertise, houden toezicht op de samenstelling van het opleidingsmateriaal en geven zelf les of organiseren het onderwijs tijdens de opleiding.

Daarnaast helpen ongeveer vijftig gastdocenten het ENM regelmatig met de studiegroepen en met gesimuleerde hoorzittingen naast hun werk als beroepsrechter. Er wordt ook regelmatig een beroep gedaan op andere professionals, waaronder advocaten, artsen, docenten en onderzoekers. Elk jaar delen meer dan 750 professionals hun expertise op het gebied van recht, geschiedenis, sociologie, psychologie, psychiatrie, forensische geneeskunde en criminologie.

De opleiding van toekomstige rechters en aanklagers is gericht op het onderwijzen van praktische vaardigheden die specifiek zijn voor de taken die zij zullen vervullen, zoals het opstellen van vonnissen en tenlasteleggingen, het voeren van een gerechtelijke ondervraging, het voorzitten van hoorzittingen of het nemen van maatregelen die nodig zijn om een civiele of strafrechtelijke zaak tot een goed einde te brengen. 70 % van de opleiding wordt dan ook besteed aan stages, waarvan de meeste bij de rechtbank worden uitgevoerd. Deze voltijdse stages zijn

van essentieel belang voor de praktische opleiding als rechter en openbaar aanklager, aangezien de deelnemers hierbij worden ondergedompeld in hun toekomstige werkomgeving. De supervisie van de stages wordt verzorgd door beroepsrechters bij de rechtbank, die worden bijgestaan door een stagecoördinator.

De stagiairs hebben de status van beroepsrechter en ambtenaar. Zodra zij zijn benoemd, treden zij toe tot de rechterlijke macht en leggen zij een eed van vertrouwelijkheid af met betrekking tot de documenten waartoe zij inzage zullen krijgen. Zij worden tijdens hun opleiding betaald en verbinden zich ertoe gedurende ten minste tien jaar voor de Franse Staat te zullen werken.

Toegang tot de basisopleiding

Om tot de rechterlijke macht te worden toegelaten, moeten toekomstige rechters slagen voor een vergelijkend onderzoek of moeten zij een selectieprocedure op basis van kwalificaties of een sollicitatiedossier met goed gevolg doorstaan. Door de verschillende mogelijkheden voor toelating tot het ENM kunnen er kandidaten met uiteenlopende academische en professionele achtergronden worden geselecteerd. Deze verscheidenheid aan achtergronden zorgt ervoor dat de studenten een goede afspiegeling vormen van de Franse samenleving.

Het aantal beschikbare plaatsen voor de verschillende vergelijkende onderzoeken wordt jaarlijks door het ministerie van Justitie vastgesteld op basis van het benodigde aantal rechters en openbare aanklagers en de beschikbare begroting.

Het ENM organiseert elk jaar drie vergelijkende onderzoeken, plus één aanvullend vergelijkend onderzoek:

- Deelname aan het eerste onderzoek staat open voor studenten die in het bezit zijn van een masterdiploma of een gelijkwaardig diploma en 31 jaar of jonger zijn; dit onderzoek kent het hoogste aantal inschrijvingen.
- Het tweede onderzoek staat open voor ambtenaren met een anciënniteit van vier jaar die maximaal 48 jaar en 5 maanden oud zijn op 1 januari van het jaar waarin het vergelijkend onderzoek wordt georganiseerd; het derde onderzoek staat open voor personen die acht jaar beroepservaring in de particuliere sector hebben of een verkozen ambt bekleden. De onderzoeken zijn in beide gevallen identiek.
- Het aanvullende vergelijkende onderzoek is bestemd voor personen ouder dan 35 jaar met ten minste 7 jaar beroepservaring.

Vorbereidende colleges voor het eerste vergelijkende onderzoek

Het ENM biedt ter bevordering van gelijke kansen voorbereidende colleges aan om de diversiteit bij de selectie te stimuleren en verdienstelijke en gemotiveerde kandidaten uit kansarme milieus te ondersteunen. Elk jaar worden vijf klassen voorbereid op het eerste vergelijkende onderzoek voor toetreding tot het ENM.

Selectie van rechters in opleiding op basis van kwalificaties

Alleen personen tussen 31 en 40 jaar met ervaring op het gebied van recht, economie of sociale of menswetenschappen die maakt dat zij gekwalificeerd zijn om rechterlijke functies uit te oefenen of die over kwalificaties beschikken die samenhangen met hun beroepsprofiel, kunnen op deze manier worden geselecteerd.

De toegangsvoorwaarden zijn: selectie door een selectiecommissie op basis van een dossier dat door de procureur-generaal bij het hof van beroep van de woonplaats van de kandidaat is samengesteld.

Rechtstreekse selectie

Houders van master 2-diploma's wier beroepservaring hen bijzonder geschikt maakt voor de rechterlijke macht, kunnen rechtstreeks worden geselecteerd zonder dat zij aan een vergelijkend onderzoek hoeven deel te nemen. Zij moeten ten minste zeven jaar relevante beroepservaring hebben om op het tweede niveau te worden toegelaten (minimumleeftijd: 35 jaar) en ten minste 15 jaar relevante beroepservaring om op het eerste niveau te worden toegelaten.

De toegangsvoorwaarden zijn: selectie op basis van een sollicitatiedossier dat wordt ingediend bij het ministerie

van Justitie, dat het dossier doorstuurt naar een commissie. Alvorens advies uit te brengen, kan de commissie van de kandidaat verlangen dat hij/zij een proeftijd van ten hoogste zes maanden bij de rechtbank doorloopt. De proefperiode wordt georganiseerd door het ENM en wordt afgesloten met een beoordelingsrapport. Na de proefperiode wordt de kandidaat gehoord door het panel dat verantwoordelijk is voor de goedkeuring en rangschikking van rechters in opleiding, dat advies uitbrengt over hun geschiktheid om rechterlijke functies uit te oefenen. De commissie brengt vervolgens een definitief advies uit over de kandidaat.

Vorm en inhoud van de basisopleiding

De duur van de opleiding hangt af van de wijze waarop kandidaten worden geselecteerd.

De langste opleiding duurt in totaal 31 maanden en bestaat uit een combinatie van praktische opleiding op de werkplek en theoretische studie aan het ENM in Bordeaux. Dit opleidingsmodel is bedoeld voor studenten die worden geselecteerd door middel van het eerste type vergelijkend onderzoek (externe kandidaten), het tweede type (ambtenaren) en het derde type (8 jaar ervaring in de particuliere sector), alsook voor kandidaten die zijn geselecteerd op basis van hun kwalificaties (voormalige advocaten en personen met doctoraten of andere juridische kwalificaties). De eerste twee jaar van dit programma ("algemene opleidingsfase") is voor alle rechters in opleiding gelijk. Zij worden geschoold in essentiële, niet-technische beroepsvaardigheden, aspecten van de werkomgeving die zij moeten kennen om de meeste functies te kunnen vervullen, en fundamentele professionele technieken die de verschillende functies gemeen hebben. Gedurende die periode lopen de rechters in opleiding een aantal stages, meestal bij de rechtbank, waar zij de gebruikelijke professionele technieken en praktijken toepassen.

Tijdens de laatste zes maanden van het opleidingsprogramma specialiseren rechters in opleiding zich in één functie die zij als eerste functie hebben gekozen. Deze periode, die wordt besteed aan de voorbereiding van hun eerste functie, begint met een theoretische opleiding aan het ENM, waarbij de kandidaten de professionele technieken en de inhoud van de functie die zij hebben gekozen grondiger bestuderen. Vervolgens doen zij een laatste stage bij de rechtbank om zich voor te bereiden op de gekozen functie. Deze laatste stage moet hen in staat stellen bij aanvang van hun functie volledig inzetbaar te zijn.

Bekijk [hier](#) het programma.

Het opleidingsprogramma voor kandidaten die rechtstreeks of via het aanvullende vergelijkende onderzoek worden geselecteerd en die allemaal meer dan 7 of 15 jaar beroepservaring hebben, is korter, maar bestaat ook uit studieperioden in Bordeaux die worden afgewisseld met stages. Deze kandidaten volgen een opleiding van één maand in Bordeaux voordat zij een stage van vier à vijf maanden bij de rechtbank beginnen. Bovendien lopen degenen die aan het aanvullende vergelijkende onderzoek hebben deelgenomen na hun eerste functie te hebben gekozen nog een extra stage.

Afronding van de basisopleiding en de kwalificatieprocedure

Beoordeling

Deelnemers aan de basisopleiding voor rechters en openbare aanklagers worden gedurende het gehele opleidingsprogramma beoordeeld, zowel tijdens de studieperiode als tijdens de praktijkstages. Het doel is na te gaan in hoeverre de deelnemers de essentiële beroepsvaardigheden hebben verworven en de specifieke technieken voor elke functie beheersen. De beoordeling bij het ENM vindt plaats door middel van doorlopende beoordeling en examens aan het einde van iedere studieperiode en na afloop van de stages bij de rechtbank.

De beoordelingen van de stages worden uitgevoerd door de bij het college gedetacheerde beroepsrechters, die fungeren als regionale opleidingscoördinatoren. Deze gedetacheerde rechters, die afkomstig zijn uit twaalf justitiële regio's met verschillende hoven van beroep, vormen een verbindende schakel tussen het ENM en de rechtbanken. Zij organiseren stages voor de rechters in opleiding, zorgen voor supervisie en beoordelen hen tijdens hun stages.

Zodra de opleiding is voltooid, brengt het panel dat verantwoordelijk is voor de goedkeuring en rangschikking van rechters in opleiding advies uit over de geschiktheid van elke kandidaat om rechterlijke taken uit te oefenen bij het verlaten van het college, na hen te hebben geïnterviewd en na een gemotiveerd advies bij de directeur te

hebben ingewonnen, dat gebaseerd is op de rapporten van de regionale opleidingscoördinator en de directeur van het stagecentrum. Kandidaten die geschikt zijn bevonden om de functie van rechter en openbaar aanklager uit te oefenen, beginnen vervolgens aan de laatste fase van hun opleiding alvorens een functie bij de rechtbank te aanvaarden, namelijk de voorbereidende opleiding voor hun eerste functie.

Eerste aanstelling

Het eindexamen waarmee de geschiktheid van de kandidaten wordt bepaald, resulteert in een ranglijst op basis van hun prestaties. Op grond hiervan kiezen de toekomstige beroepsrechters hun eerste functie uit een door het ministerie van Justitie opgestelde lijst. Nadat zij de voorbereidende opleiding voor hun eerste functie hebben voltooid, worden zij benoemd tot rechter of openbaar aanklager bij de rechtbank die hun is toegewezen. Vervolgens leggen zij de eed van beroepsrechter af en worden zij bij besluit van de president van de Republiek, na raadpleging van de Hoge Raad voor de Magistratuur, in hun eerste ambt benoemd.

Na afloop van de basisopleiding kunnen kandidaten worden benoemd in een van de acht beschikbare functies (met uitzondering van degenen die geslaagd zijn voor een aanvullend vergelijkend onderzoek, die in eerste instantie alleen benoemd kunnen worden tot rechtsprekend rechter of assistent-openbaar aanklager):

- rechtsprekend rechter (*juge*);
- rechter voor geschillen over bescherming (*juge des contentieux de la protection*);
- onderzoeksrechter (*juge d'instruction*);
- rechter bij de jeugdrechtbank (*juge des enfants*);
- strafuitvoeringsrechter (*juge de l'application des peines*);
- substituut-openbaar aanklager (*substitut du procureur de la République*);
- substituut-procureur-generaal (*substitut placé auprès du procureur général*);
- rechter rapporterend aan de eerste president van een hof van beroep (*juge placé auprès du premier président*).

■ Laatste update: 19/05/2026

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.